

MAANDELIJKS

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XXII (mei 1972) N° 5

Tijdschrift : MOORS E.

Bijdrage : Beschermend lid : 300 fr. te storten aan
Lid : 200 fr.

LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, 1200 Brussel of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

Nederlandse leden : briefwisseling aan MOORS, E.,
Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

ALGEMENE VERGADERING TE HASSELT 4.6.1972

VERSLAG VAN DE BEHEERRAAD

Mevrouwen, Mijne Heren,

Ter gelegenheid van de Algemene Vergadering, hebben wij de eer U een kort verslag te geven over de bedrijvigheden van onze Genootschap in de loop van het verlopen dienstjaar, en dit vanaf de laatste Algemene Vergadering te La Louvière.

De stijgende belangstelling ondervonden door de Munt- en Penningkunde en — moeten wij het nog zeggen — de steeds stijgende prijzen die aan de verzamelingen een beleggingskarakter geven, hebben de markt beïnvloed en bijgevolg ook onze Genootschap. Wij zouden niet genoeg kunnen aandringen op het oorspronkelijk doel van het E.G.M.P. : « de bevordering van de Munt- en Penningkunde ». Op gevaar af onze goede faam te verliezen, moeten wij trachten te voorkomen een ruilmaatschappij te worden en bijzonder van speculatieve aard en onze plaatselijke vergaderingen zouden,

tenminste een op de twee, een cultureel en didactisch karakter moeten hebben.

Aan de hand van de nu op het ogenblik gevraagde prijzen voor « lopende » munten, zullen de jongeren — die slechts over een begrensde budget beschikken — zich verplicht voelen af te zien van een te kostelijk tijdverdrif.

Het is in dit gezichtspunt dat drie belangrijke besluiten getroffen werden.

1. de bibliotheek van het Genootschap — op dewelke men weinig beroep deed — werd gesplitst en zal aan de verschillende afdelingen toegekend worden, dit om het uitlenen te versoepelen. De verdeling zal eerstdaags plaats grijpen op basis van zekere maatstaven voorgesteld door de beheerraad. Wij houden er aan de Heer Magain te bedanken, die tot op heden de « dienst » verzekerd heeft en de Heer Generaal Baurin, Voorzitter van de afdeling Namur, die zich belast heeft met het materieel werk van de verdeling.
2. Een fusie met de beweging « Jeunesses numismatiques » voorgezeten achtereenvolgens door de Heren Colaert en Cockshaw van de Nationale Bibliotheek — is voorzien voor de 1^e januari 1973.
Dit alles brengt er ons toe dringend aan al onze afdelingen te vragen ons interessante artikels te zenden om in ons maandblad te verschijnen, want een genootschap — zoals het onze — wordt door de buitenstaander beoordeeld op basis van de dokumenten die het publiceert. Een dankwoord aan de Heren De Mey en Moors die zich zo actief bezighouden met ons Maandblad.
3. Er werd door uwe beheerraad ook besloten de deelname van het genootschap toe te zeggen, in 1973, aan de tentoonstelling « Het Dier in Munt- en Medaille » in medewerking met het munten-cabinet en de Maatschappij van Zoölogie van Antwerpen, en per afdeling voor te bereiden.

Aanvaardt, Mevrouwen, Mijne Heren, onze achtingsvolle groeten.

SERIES MUNTSTUKKEN DIE NOG NIET GECIRCULEERD HEBBEN

Met ingang van 1 juni 1972 zal de Koninklijke Munt van België series muntstukken die nog niet gecirculeerd hebben ter beschikking van de verzamelaars stellen onder navolgende voorwaarden :

1. Samenstelling van de series

De serie omvat vijf muntstukken waarvan de beschrijving hierna wordt gegeven :

Nominale waarde	Legering	Gewicht	Diameter	Type
10 F	nikkel	8 g	27 mm	Koning BOUDEWIJN
5 F	koper-nikkel (75-25)	6 g	24 mm	Ceres
1 F	koper-nikkel (75-25)	4 g	21 mm	Ceres
50 c	brons (95Cu-3Sn-2Zn)	2,75 g	19 mm	Gehelmd hoofd van mijnwerker
25 c	koper-nikkel (75-25)	1,8 g	16 mm	Monogram B

De muntstukken dragen het jaartal 1972.

Iedere serie wordt aangeboden in een speciale verpakking.

2. Aantal ter beschikking gestelde series

10.000 series stukken met legende in het Nederlands

10.000 series stukken met legende in het Frans

De Koninklijke Munt van België behoudt zich het recht voor het aantal door één zelfde koper bestelde series te beperken.

3. Prijs van de series

De prijs van een serie stemt overeen met de nominale waarde van de stukken, namelijk 16,75 frank.

Die prijs wordt verhoogd met : 6,25 F voor het etui ;
7,— F voor de speciale kosten voor sorteren en verpakken.

De totale eenheidsprijs voor een serie (stukken, etui en speciale kosten) bedraagt dus 30 frank.

4. Betalingsmodaliteiten

De series kunnen tegen betaling in speciën afgehaald worden op de Koninklijke Munt van België, Munthofstraat 95 te 1060 - Brussel.

Zij kunnen eveneens bij een ter post aangetekende zending en zonder kosten aan de kopers bezorgd worden, doch na storting van de tegenwaarde op postrekening nr. 828.30 ten name van « Ministerie van Financiën - Rekenplichtige van de Munt - 1060 Brussel ».

Het te betalen bedrag voor de verzending naar het buitenland dient te worden verhoogd met de verzendingskosten. Het bedrag hiervan zal door de Rekenplichtige van de Munt medegedeeld worden aan de buitenlandse kopers die erom vragen.

5. *Opmerking*

De aandacht van de kopers wordt erop gevestigd dat de Belgische wet hun verbiedt de muntstukken verder te verkopen voor een prijs die hun wettelijke waarde overtreft of met welke premie ook, zolang die stukken wettig betaalmiddel zijn of door de openbare kassen worden aanvaard.

BOEKBESPREKING

Bedenkingen bij het verschijnen van een nieuw pocketboek over de Belgische Munten nml. :

Catalogus : Belgische Munten van 1832 tot 1970 — rijk geïllustreerd + Congolese Munten van 1887 tot 1970 (Congo-Katanga-Burundi-Rwanda) gedrukt in 1971. De auteur is het door allen gekend zeer actief lid de Heer Morin Frans.

Pocket sterk genaaid onder een wit halfstijf koft ; afm. 17,5 × 11,5 cm. — 120 pp.

Zet alvast de gedachte uit uw hoofd : het is maar een wat bijgewerkte herdruk. Het zal U dadelijk opvallen, dat deze « Zakkatalogo der Belgische Munten » van een totaal nieuwe vizie uitgaat en het onderwerp van het opzet naar andere en betere opvattingen behandelt. Alles spitst zich toe op vaststellen van zeldzaamheid en overeenkomstige prijzen.

U treft tegenwoordig in alle dergelijke uitgaven het aantal geslagen stukken aan van ieder uitgifte-jaar ; al moeten wij zeggen dat er steeds geen overeenstemmende gegevens zijn.

Wij vinden in deze nieuwe uitgave de officiële cijfers terug van geslagen en van de binnengebrachte ontwaarde muntstukken. De getallen van de binnengebrachte stukken maken geen onderscheid in verhouding tot de jaartallen. Dat is een kapitale moeilijkheid. De auteur nam het duel op tegen deze onbekende faktor. Zijn doel : een aanvaardbare schatting maken van wat per jaar achterbleef. Hoe ingenieus ontworpen en uitgewerkt, het moet de schrijver heel wat overleg en kopbrekens gekost hebben. Wij zijn er evenwel van overtuigd, dat zijn jarenlange studie en ervaringen de beste waarborgen biedt voor sukses en als dienstbetoon voor de vele verzamelaars.

Door het tegenoverstellen van voorheen geslagen en nu overblijvende stukken, geeft hij een idee van het schaars en (of) zeldzaam zijn bij ieder jaartal. U en anderen denken er dan zelf ook wel bij : een deel van deze resterende munten ging naar en bleef in het buitenland. Een flink deel van de niet ingeleverde stukken zit hier en elders in verzamelingen. Ten laatste zit nog een deeltje

in vergeten laden of als reserve bij de ruilers-verzamelaars en bij muntenhandelaars.

Stel U dan nog een simpel vraagje : Hoeveel, van wat nog overblijft is dan nog waard in een verzameling te worden opgenomen ?

Een nieuwigheid in deze nieuwe kataloog zijn de drie prijsopgaven voor ieder jaar van ieder type : voor bewaring ZG, ZZG en FdC. De auteur zou er goed aangedaan hebben in vetjes te laten verschijnen : « HET SPREEKT VANZELF DAT DEZE PRIJZEN MOETEN VERHOOGD WORDEN VOOR DE STUKKEN, DIE IN BETERE KWALITEIT VOORKOMEN EN VOOR DEZE VAN MINDERE KWALITEIT ».

Deze veilige gids bevat vooraan, ook al een nieuw initiatief, meer dan zes bladzijden woordenlijst en bijzonderheden over numismatische afkortingen en begrippen. U zult ook alle varianten vermeld vinden, welke de heer Morin op het spoor kwam tijdens het door-nemen van tienduizenden Belgische muntstukken in de loop der jaren. U leert dan meteen ook het verschil tussen een variante en een « curiosa ». Een innovatie is nog wat over muntmetalen in dat boek.

Wij zeggen niet alleen : « NEEM en LEES » maar « LEG DEZE ZAKKATALOGO NAAST UW KOLLEKTIE EN EXPLOREER TOT HET LAATSTE STUK AAN DE HAND VAN DIT RECENTE WERK. »

Kostprijs 140 B. Franken ; denk hierbij, dat U er de inlichtingen verkrijgt over de Congolese Munten, het hedendaagse Zaïre.

Borgerhout

PITTOORS P. F. Jozef

TENTOONSTELLING EN RUILBEURS TIJDENS DE DRUIVEN- EN WIJNFEESTEN TE OVERIJSE OP 27 AUGUSTUS 1972

In het kader van de jaarlijkse druiven en wijnfeesten te Overijse, richt de afdeling Leuven een tentoonstelling en een ruilbeurs in, in de gebouwen gelegen aan de markthalle te Overijse.

Vermits de feesten dit jaar in het teken van : « DE DRUIF EN DE MUNT » zullen staan, zal een deel van de tentoonstelling hieraan gewijd zijn. De afdeling Leuven zoekt daarom een zo groot mogelijk aantal munten of penningen, of afbeeldingen hiervan, die in verband staan met druiven of wijn. Alle inlichtingen, afbeeldingen of stalen kunnen gestuurd worden naar :

J. Alaerts, Diestsestraat 232, 3.000 Leuven.

De toegestuurde munten of penningen worden later natuurlijk aan de eigenaar terugbezorgd.

De ruilbeurs gaat door in hetzelfde gebouw, in het centrum van de feestactiviteiten. Vermits de beschikbare tafels betrekkelijk klein zijn (50 × 50) werd de prijs bepaald op 25 Fr. per tafeltje.

Nog even dit: in deze lokalen gaat de verkiezing van de schuimwijnprinses door, omstreeks 17 uur.

NUMISMATIC MATERIAL OF FINDS IN HUNGARY

By DR. MIHÁLY KUPA, Budapest

1. Village VEREB, county FEJÉR, Hungary.

At the confines of the fillage VEREB a tractor-driver has found a very interesting coin-find.

After reporting of the find the museologist Dr. Alán Kralovánszky, research-fellow of the Museum of town Székesfehérvár, named from King Stephen the Holy, found 1719 pieces of so-called Friesach-Denars, which were minted at the first part of the 13th century.

This time these find is the reachest found ever in county Fejér.

From the newspapers *Magyar Nemzet* and *Népszabadság*, Budapest 18th July 1971.

2. Village TARANY, county SOMOGY, Hungary.

In the environs of community TARANY an inhabitent has discovered 83 pieces of silver denars at the autumn deep ploughing. The precious find-material was hided — probably — during the campaign on county Somogy of the great military leader Nicolaus ZRINYI, against the Turks. The find was turned to the Town-Museum of KAPOSVAR, where the finder was rewarded by the authority.

From the newspaper *Magyar Nemzet*, Budapest 17th August 1971.

3. Villages SZABOLCS and TIMÁR, county SZABOLCS, Hungary.

Between the two villages of SZABOLCS and TIMÁR in county SZABOLCS, the researchers have found the ruins of the ancient community of KISFALUD, destroyed by the Tatars.

At a ruin of a living-house the researchers have discovered among the iron vessels a coin minted by King BÉLA III. This silver coins attests that the village KISFALUD during the 12th century was a populated settlement.

From the newspaper *Magyar Nemzet*, Budapest 23rd August 1971.

4. Village DOBOGÓ, county VESZPRÉM, Hungary.

In the village DOBOGÓ beside the Town PÁPA a shepherd has discovered 3000 pieces of bronze coins, which has transferred to the Town-Museum of PÁPA. After the restauration of the mentioned materials, the Roman coins which were minted at the advanced age of the Imperium Romanum, will be exhibited at Town PÁPA.

From the newspaper *Magyar Nemzet*, Budapest 7th November 1971.

5. Town SZEGED, county CSONGRÁD, Hungary.

In December at the autumn deep ploughing a tractor driver has found in the environment of town SZEGED silver talers minted in the 16th century.

According to the opinions of the numismatists of the Town-Museum of SZEGED named from Ferenc MÓRA, among the 338 talers there are many very rare coins.

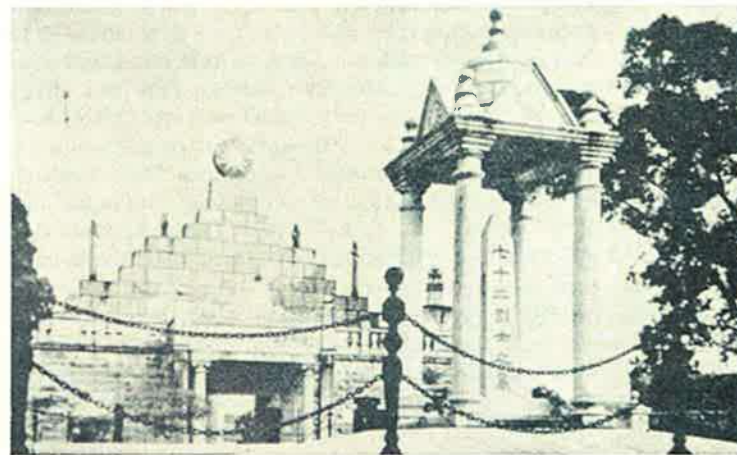
The whole find-materials will be exhibited soonly by the Town-Museum.

From the newspaper *Magyar Nemzet*, Budapest 17th December 1971.

DE MARTELAREN VAN DE BERG MET DE GELE BLOEMEN

De steden Kanton, hoofdstad van de provincie Kwangtoen alsmede Foechow, hoofdstad van Foekiën, speelden een rol in de geschiedenis der martelaren van de berg met de gele bloemen.

Onder het keizerrijk was de eerstgenoemde stad een haard van verborgen oproer. In 1911 waren de dagen van de keizerlijke Mandsoekwose dynastie geteld. Aan het hoofd van de opstandelingen vinden we de dokter Sun Yat Sen, de toekomstige president van de chinese republiek. Op 29 maart 1911 besluiten de republikeinen een grote slag te slaan en beramen een plan om alle strategische

punten van de stad Kanton te bezetten. Door gebrek aan samenwerking leed de opstand schipbreuk en 43 revolutionairen vielen onder de kogels van de keizersgezinden, terwijl 72 anderen gevangen genomen werden. Zij werden afgemaakt met de sabel en begraven in een gemeenschappelijke kuil op de wittewindberg, gelegen ten noord-westen van Kanton. De voornaamste republikeinse aanvoerders gelukten erin te ontsnappen en aan het graf van de martelaren werden regelmatig stapels rode bloemen neergelegd. Evenwel, daar rode bloemenberg niet al te harmonieus klonk in het chinees, herdoopten de revolutionairen hem tot berg met de gele bloemen.

In 1914 viel het keizerrijk maar dit luidde voor China een periode in van anarchie, overheerst door talrijke « Heren van de strijd ». Slechts in 1928 gelukt de Kwomingtang van Tsang Kai Tsek, opvolger van Sun Yat Sen, erin het land te herenigen.

In oktober 1928 wordt de grondwet gestemd. Het ogenblik is gunstig om de nagedachtenis der 72 martelaren van de mislukte opstand van 1911 te eren. Negentien onder hen waren afkomstig uit Foehow en daarom liet de gouverneur van Foekiën (hij was de broeder van een der terechtgestelde patriotten) herdenkingsmunten aanmaken.

In 1931 treedt Japan in oorlog tegen China en om de patriotische geest van de « hemelse zonen » te verlevendigen gaat men er toe over, dit jaar en het daaropvolgende, nieuwe reeksen munten uit te geven ter herdenking aan de martelaren van de berg met de gele bloemen. Om ook in het bezit van de schamelen te geraken, hadden de munten een geringe waarde (20 en 10 cent). De uitgifte van 1928 draagt het jaartal 17 van de republiek, deze van 1931 heeft het jaartal 20. Men vindt deze stukken in Jeoman's catalogus onder de nummers 388 en 399, (Yeom. C 15-C 16). De beeldenaar dezer munt vertoont de waarde temidden van de ster der Kwomingtang en op de keerzijde is het memoriaal van de martelaren afgebeeld.

De uitgifte van 1932 (Yeoman 390 en 391) (C 15a C 16a) heeft een andere beeldenaar, in het onderhavig geval de militaire en nationale vlaggen van China kruiseling geplaatst.

Het memoriaal dat op al deze munten voorkomt werd gebouwd in 1918 door Fong Sing Tao, met fondsen samengebracht door de Kantonezen.

Enkele jaren geleden, tijdens de maoïstische culturele revolutie, overdekten de rode wachten het memoriaal met wandkranten en trachten ze eveneens de graven te vernietigen. De burgers van Kanton kwamen hiertegen in het verzet met bloedige gevechten tot gevolg. Inzoverre we hier ingelicht zijn, schijnt het monument niet beschadigd te zijn. 29 maart, datum van de mislukte revolutie, blijft nog steeds de nationale feestdag van de chinese republiek Formosa. Niettegenstaande het communistisch regime bleef tot in 1967, mischien nog wel tot de dag van vandaag, de oude witte berg getooid met ontelbare gele bloemen.

Vertaling

L. VAN LAEKEN

Jean DE MEY

DECIMAAL MUNTSTELSEL EEN VOORBEELD VAN VOLKOMEN ONZINNIGHEID

De logische en meest economische basis voor een Brits decimaal muntstelsel bestaat erin de 10-shilling als de praktische te nemen, met een indeling in 10 shillings van elk 10 nieuwe pennies, die dan 1, 2 maal de courante penny zouden waard zijn. Honderd nieuwe pennies zouden dan gaan in 10-shilling en tweehonderd in het pond (£).

Het pond, met een waarde van twee 10-shilling eenheden, en de hogere nog steeds in omloop zijnde waarden van £ 5, £ 10 enz... konden dan de financiële eenheid van de City blijven, als een symbool van prestige en « vertrouwen » (wat deze twee termen ook nog mogen betekenen!).

Onderverdelingen kunnen zijn: de florin, de shilling, de halve shilling, de kwart-shilling en de nieuwe penny (of « cent »). Van al deze munten hoeven de florin en de shilling helemaal niet te veranderen wat betreft materialen en fabricage, uitzicht of gewicht, en het aanmunten van deze stukken zou kunnen voortgaan zoals op dit ogenblik. Indien men de halfcrown zou willen behouden, dan hoefde die ook helemaal niet veranderd te worden. De halve shilling en de kwart-shilling zouden dan respectievelijk 5 en 2,5 nieuwe

pennies waard zijn en zouden hetzelfde gewicht en dezelfde vorm kunnen behouden als de huidige sixpence- en threepence-stukken. De nieuwe penny zou eveneens de vorm en het gewicht van de oude penny kunnen behouden. Op deze wijze was slechts een minimum aan veranderingen nodig in de geldautomaten, zoals wasautomaten, sigaret- en snoepautomaten, openbare telefooncellen, W.C.'s enz... Ook de schrijfmachines en alle zakenmachines zouden slechts lichte ingrepen moeten ondergaan. Het publiek zou alleen maar practisch op de hoogte moeten worden gebracht van de verhoogde waarde van de nieuwe penny, waarvan er nu 10 één shilling zouden vormen i.p.v. 12.

Indien men aan de commissie van deskundigen, die aan de Regering advies moest verstrekken, had gevraagd alles te doen wat ze kon, om het meest gecompliceerde; het duurste en het meest ongeriefelijke systeem voor decimalisering van de Britse munt uit te denken, systeem dat bovendien de meeste moeilijkheden zou veroorzaken aan de zakenwereld, aan de handel en aan de gemeenschap in het algemeen, dan zouden deze deskundigen het beslist niet beter hebben kunnen doen.

Om slechts één enkele « reden » stellen ze voor, dat het pond zou verdeeld worden in 100 « cents » en dat alle munten van het huidige stelsel zouden verbannen worden. Deze « reden » is het « prestige » van het pond; met andere woorden: de « reden » is het financiële bijgeloof van de City. Het is klaar dat zelfs deze « reden » mank loopt, omdat het 10-shilling systeem een binnenlandse aangelegenheid is en helemaal geen weerslag heeft op de internationale valuta.

Omwille van dit absurde, mythische bijgeloof zal het land ongeveer 100 miljoen pond moeten neertellen, plus bovendien nog 40 miljoen pond voor de reorganisatie van de munt. Dit waren de ramingen van de Regering, maar hun welbekende voorbeelden van misrekening en efficiency kennend (denk maar even aan de Concorde-ramingen en de F. III aankopen!) zullen we ons mogen gelukkig achten indien ze er met minder dan 300 miljoen pond zullen van af komen. Daarentegen schat ik dat de kosten voor uitwerking van het 10-shillingsysteem niet meer dan 25 miljoen pond zouden bedragen.

Het zou moeilijk zijn om een idioter aanbeveling te vinden, zelfs onder de talrijke idiote rapporten, verstrekt aan de verschillende Regeringen door hun commissies van « deskundigen », dan dit voorbeeld. Men zal moeilijk een beter voorbeeld kunnen vinden van een arrogante, dictatoriale houding, aangenomen door de huidige autoriteiten, die er alleen maar op uit zijn dit schadelijk wetsontwerp doorheen een slaperig en onbegrijpend Parlement te stoomwalsen.

Wie deze « autoriteiten » zijn is moeilijk te zeggen, maar de Regering die nu aan de macht is, zal moeten de verantwoordelijkheid op zich nemen voor om het even welke belachelijke stomiteit.

Ikzelf vermoed dat het hier een samenzwering betreft tussen de Schatkist en de Bank van Engeland (financieel twee hoofden onder één kaproen) en dat het hele plannetje uitgedroefd werd door hetzelfde genie, dat er op aandrong, dat niet-vernietigde bankbriefjes ten bedrage van 2,5 miljoen pond met de trein moesten vervoerd worden naar het heilige der heiligen in Threadneedle Street voor vernietiging, liever dan ze vooraf op een eenvoudige manier ongeldig te maken, zodat ze voor eventuele bankrovers waardeloos werden.

Ik vind het een afschuwelijke idee dat de huidige Minister van Financiën, zijn voorgangers en zijn opvolgers van om 't even welke partij, in handen zijn van financiële adviseurs, die volslagen idioten lijken.

Als een bevattelijk voorbeeld van volslagen dwaasheid en idiocy, was dit voorstel moeilijk te overtreffen.

« *Reaction chemical Age April 15* »

M. A. PHILLIPS

Romford, Essex

DE MUNTEN VAN HET KONINKRIJK SIAM

Koning Phra-Phuttha Loht-Lah (1809-1823) deed een eerste proefaanmaak van platte en ronde munten en enkele zilverstukken met een waarde van 1/8 tical werden uitgegeven. Maar het is slechts vanaf de regering van Mongkut (1851-1867) en vooral van Chulalongkorn (gekroond in 1868) dat de ronde platte vorm definitief aangenomen werd. De eerste platte stukken van Mongkut en misschien wel van enige zijner voorgangers waren in het algemeen

munten van minieme waarde, uit koper of tin gegoten, met zeer weinig relief en van ruwe uitvoering.

Tengevolge van vervalsingen door de chinezen verminderden ze dermate in waarde dat men genoodzaakt was ze in 1875 uit de omloop te nemen.

De beeldenaar vertoont de olifant, met schuine stralen, op de keerzijde het koninklijke kenteken. Het is dan dat ze vervangen werden door een koperen muntsoort die, gedurende de minderjarigheid van de huidige koning in Engeland geslagen werden. Zij hadden een waarde van 4, 2, 1 en 1/2 Att, de voorzijde vertoonde het koninklijk monogram en de keerzijde de waarde in Siamese lettertekens.

De huidige aanmunting, van degelijke uitvoering trouwens, gebeurt te Bangkok ofschoon de stempels in Londen gesneden werden. De zilveren stukken van 1 tical, 1 salung en 1 fuang hebben als beeldenaar het borstbeeld van de vorst en op de keerzijde zijn de koninklijke wapens afgebeeld met inschrift in de siamese taal.

De koperen munten hebben een waarde van 4, 2, 1 en 1/2 att, als beeldenaar het koninklijke monogram met kroon en de keerzijde de waarde aanduiding in het siamees. Er dient opgemerkt dat hier iets nieuws ingevoerd werd dat bestond in een flagrante schending van het antieke etiquette en de oude vooroordelen, die de reproductie van het aangezicht van de zielenmeester verboden.

Ofschoon er goudstukken bestaan kan men ze bezwaarlijk als munten beschouwen want, geslagen met de gebruikelijke stempels zijn ze uitsluitend de soeverein voorbehouden die ze uitdeelt aan voorname personages bij plechtigheden als crematie, kroning, enz... Het is bij dezelfde gelegenheden dat men houten of kartonnen gekleurde bollen, een muntstuk van geringe waarde bevattende tussen de menigte werpt. Hierbij worden gevechten geleverd waarbij de overwinnaar soms bitter teleurgesteld wordt.

De afwezigheid van gouden munten zou kunnen doen denken dat Siam dit kostbaar metaal niet bezit. Niets is minder waar! Men kent er talrijke goudhoudende beddingen waaronder heel in het bijzonder deze van Bang-Tapahn genoemd wordt. Maar het grootste gedeelte van de gedegen goudwinning dient bij de fabricatie van vazen, huishoudelijke artikelen, allerhande voorwerpen in gebruik bij de soeverein of zijn hoogwaardigheidsbekleders of tot juwelen omgevormd. Het dient ook nog tot bekleding van de afgodsbeelden, de tempelversierselen en het wordt ook onder de vorm van bladgoud naar China uitgevoerd.

Wat het zilver betreft, de siamezen beschikten niet over mijnen en kenden de methode niet om dit metaal te halen uit andere ertsen die eveneens zilver bevatten. Dientengevolge moesten zij zich in het buitenland bevoorraden en hiervoor smolten ze namelijk de vreemde zilveren munten.

Steeds overschreed de uitvoerhandel in hoge mate de invoer, de vreemde kooplui dienden noodzakelijk het grootste gedeelte van hun aangekochte waren in gemunt geld te betalen. Maar de inheemse bevolking aanvaardde slechts met het grootste wantrouwen de vreemde munten. Men moest zich eerst tot de regering wenden om de geldwissel te kunnen verwezenlijken. Tot aan de regering van Phra-baht-Somdatch-Phra-Nang-Klow (1824-1850) leverde de muntmeester van Siam een gewicht gelijk aan de ticals mits afhouding van de kosten voor de muntaanmaak en de dollars werden hersmolten om tot munten van de streek te worden geslagen, met toevoeging van het nodige gewicht aan lood om het verlies te vereffenen dat bij het smelten zou kunnen optreden. Koning Nang-Klow stelde de officiële wisselkoers vast in verhouding van 5 ticals voor 3 dollars. Later probeert de regering de dollars te laten aanvaarden in de dagelijkse handel. Om de bestendige tegenzin van de inlanders ten overstaan van de dollar te overwinnen, vaardigde de siamese regering op 24 juli 1857 volgende dekreet uit :

« Gezien de onlangs uitgevaardigde kennisgeving die de adellijken van hogere en lagere rang, de stadsautoriteiten en de bevolking voorschrijft de dollars te gebruiken bij hun aan- en verkopen, ten einde tijdsverlies te vermijden, veroorzaakt door de noodzaak ze tegen ticals om te wisselen, gezien met het dekreet het onlangs verschenen bericht bevestigd werd dat 3 dollars moeten gerekend worden voor 5 ticals, 24 dollars voor 40 ticals en 48 dollars voor 80 ticals, de engelse en amerikaanse consuls alsmede een groot aantal neringdoeners voorgesteld hebben aan Chow-Phya-Rawiwongsa-Maha-Kosa-Thibodi dat de siamese handelaars welke goederen aanvoeren geen dollars als betaling willen aanvaarden, overeenkomstig het vermelde dekreet, maar ticals vragen en geen geloof hechten aan de kennisgeving ;

De ministers, na erover te hebben beraadslaagd, erkenden dat, zo de bevolking geen dollars wil aanvaarden noch er zich wil van bedienen, de oorzaak hiervoor dient gezocht in het feit dat ze geen onderscheid weet te maken tussen echte en valse dollarstukken.

Dientengevolge hebben ze de bedienden van de koninklijke schatkist opdracht gegeven de dollar in vuur te steken en ze alzo op hun zilveragehalte te beproeven. Indien goed bevonden, worden ze met hetzelfde teken als de ticals gemerkt. Dit merkteken dient als bewijs dat de dollar door de bedienden gekeurd werd en dat het een munt van goed zilveragehalte is. Zodra de handelaars en de bevolking het aangebrachte merkteken op de dollars zullen zien, zullen ze deze wel aanvaarden en er zich zonder het minste wantrouwen betreffende de zuiverheid van bedienen. Drie dollars zullen aanzien worden als hebbende een waarde van 5 ticals. Voor de kleinere waarden zal 1 dollar gelijk zijn aan 1 tical, 2 salung, 6 hun, 6 lè, 6 sè.

Wat de cauris betreft, hun gebruik kan niet gereguleerd worden wegens het feit dat hun waarde voortdurend schommelt.

Ziehier, diensvolgens, de officiële omrekeningstafel :

1 dollar =	1 tical, 2 salung, 1 fuang, 1 phai
2 dollar =	3 tical, 1 salung, 2 phai
3 dollar =	5 tical
4 dollar =	6 tical, 2 salung, 1 fuang, 1 phai
5 dollar =	8 tical, 1 salung, 2 phai
6 dollar =	10 tical,
7 dollar =	11 tical, 2 salung, 1 fuang, 1 phai
8 dollar =	13 tical, 1 salung, 2 phai
9 dollar =	15 tical
10 dollar =	16 tical, 2 salung, 1 fuang, 1 phai
11 dollar =	18 tical, 1 salung 2 phai
12 dollar =	20 tical

enz...

Maar de munten van kleinere waarde, zó nodig in de dagelijkse omgang waren steeds te schaars voor het gemak van de openbare zaken en tot de dag van vandaag dienden de mensen hiervoor gebruik te maken van cauris (in het siamees : Bih-Ah). De waarde van deze laatsten hing af van de bevoorrading op de markt. De wettige koers was wel 800 voor een fuang, maar al naargelang de stand van de markt kon de koers oplopen tot 1000, 1200, 1500 en zelfs 2000. Een mededeling, in 1878 verschenen in het belgisch tijdschrift voor numismatiek handelde over de wissel van de Bih-ah en vernoemt cijfers die een bevestiging zijn van deze die wij gaven : 8000 à 12.000 voor een dollar. Terzelfdertijd herinnert dit tijdschrift er aan dat de siamezen eertijds, bij gebrek aan pasmunt, genoodzaakt waren zich te bedienen van fruitpitten, aangeregen aan een snoer.

Dit gebruik moet toch al heel lang verdwenen zijn want in het oude chinese boek « Ta Ming Jih toung tchi » wordt er gewag gemaakt van Cauris schelpen gebruikt als gangbare munt en men herinnert zich nog dat graaf de Forbin melding maakte dat in de xvii^e eeuw men er 120 uitwisselde tegen 5 franse stuivers.

Het hoeft hier niet gezegd dat het gebruik van cauris als gangbaar geld nog in vele andere landen in gebruik is.

Sinds er te Bangkok aangemunt wordt op de europese manier, hebben de cauris geen wettige koers meer. Maar alhoewel deze muntsoort niet meer voorkomt in de hoofdstad, men moet er noodzakelijkerwijze niet tot in de wouden van Laos voor te gaan waar ze trouwens nog volop in gebruik zijn, om ze te vinden in de kleine handelsverrichtingen. In de aangrenzende provinciën van de hoofdstad zijn de Bih-ah nog zeer in zwang vooral in de provincie Pachim, dat nochtans maar enkele mijlen van Bangkok gelegen is. Daar vindt men er met het merkteken van een handelaar erop ; dikwijls,

om hun nominale waarde, zoniet hun intrinsieke waarde te vermeerderen, geeft men zich de moeite om op een zijde een klein stukje koper of tin te bevestigen. En de alzo getekende schelp is in omloop aan een veel hogere koers dan zijn werkelijke waarde.

Het is dit gebrek aan kleingeld dat ook de vrijheid van fabricatie rechtvaardigde waarover Mgr Pallegoix het heeft. Men moest de inlandse handelaars wel toelaten de behoefte waaraan de staat niet voldoen kon, te ondervangen. Maar ook de pachters van de openbare loterijen en speelhuizen, die de koninklijke schatkist grote bedragen leverden, moesten bevredigd worden.

Vermits het kansspel, waarvan de neiging zich tot erbarmelijke verhoudingen ontwikkelde, een erkende zaak was scheen het geheel natuurlijk dit in het bereik te stellen van de schamele beurzen en hiervoor alzo, in zekere mate in hun eigen belang, een speciale munt in te stellen. Overigens schenen de salung en de fuang ongemakkelijk te behandelen. Inderdaad, in de speelhuizen zitten de clienten gehurkt rondom een langwerpige mat waarvan op een der uiteinden de croupier op zijn hielen gezeten is. Het geld moet dikwijls over een zekere afstand naar de croupier geworpen worden en met de oude ronde vorm der munten gebeurde het meermaals dat het in een andere richting rolde. Om aan dit heuvel te verhelpen kwamen de pachters der speelhuizen op het idee speciale penningen in porselein, metaal en zelfs in glas te vervaardigen, die echter geen werkelijke waarde hadden.

De gerieflijkheid van deze handelswijze deed de chinese handelaars van Bangkok, die medezeggenschap bezaten in de speelhuizen er toe besluiten, zelf zulkdanige stukken uit te geven, des te meer daar ze veel overeenkomst vertoonden met de stukken die reeds gekend

waren in Japan. Voegen we er nog aan toe dat ze in zekere mate verband houden met heel gekende stukken in glas, van de fatimistische kaliefen en de egyptische ruiters.

Liefhebbers brachten de weetgierigheid op, specimen van deze siamese jetons op te sporen en te verzamelen; de talrijkste verzameling die we kennen bevat 890 verschillende penningen. Maar deze stukken worden steeds zeldzamer sinds de regering in 1871 het gebruik ervan volledig verbod.

Het dient gezegd dat in weerwil van dit verbod, ze nog altijd in sommige delen van het koninkrijk in omloop zijn.

Eerlijk gezegd beantwoordt het behoud van zulke geldsoort aan de idee en de behoefte der siamezen die, wat dit betreft, nog altijd aan de praktijken toe zijn zoals ze bij ons in gebruik waren ten tijde waarop de « mereaux » in lood, tin, koper, gebakken aarde, enz.. vrijelijk konden worden vervaardigd, uitgegeven en door prievaat personen konden gebruikt worden als vrijgeleide, als kwijtingsbewijs voor belastingen, vertegenwoordigende waardepenning in handels- of speelhuizen. Bij ons kwamen ze ongetwijfeld voort van griekse of romeinse penningen.

Op het tijdstip dat de penningen, waarvan sprake, voor het eerst verschenen — omstreeks 1760 — waren er reeds enkele bronzen muntsoorten in omloop met een waarde van een salung en een fuang. Zij waren met de hand geslagen en sommige dezer stukken zijn merkwaardig van uitvoering maar het uitgegeven aantal was zeer beperkt en zeker onvoldoende voor de behoeften.

Deze stukken van geringe aanmunting komen allen voort van de « Cyprea moneta ». In zijn werk « Excursions dans le Cambodge en le royaume de Siam » (Saigon 1884) zegt M. A. Pavie dat deze muntshelp in het Cambodjaans : « Bie » heet wat in het nederlands « spel » betekent en we zagen toch dat volgens M. Haas deze heel kleine stukken « Bih-ah » genoemd werden in Siam.

Wij beschikken nog over enkele herinneringspenningen van de Algemene Vergaderingen, gehouden te :

— Brussel	in 1965
— Bergen	in 1969
— Gent	in 1970
— La Louvière	in 1971
— Hasselt	in 1972

Deze penningen kunnen bekomen worden aan de prijs van 200 F. verhoogd met 20 F. verzendingskosten, te storten op P.C.R. 8460.38 van de Vereniging, de Broquevillelaan 53 te Brussel.